

ชื่อเรื่อง CQI : การพัฒนาแนวปฏิบัติป้องกันการติดเชื้อแผลฝีเย็บอย่างเป็นระบบในหอผู้ป่วยแม่และเด็ก โรงพยาบาลราชสีไศล

ชื่อผู้วิจัย : นางสาวสุภาภรณ์ ผมหอม, พย.บ.* หอผู้ป่วยแม่และเด็ก โรงพยาบาลราชสีไศล

ผู้นำเสนอผลงาน: นางสาวสุภาภรณ์ ผมหอม, พย.บ.*

สถานที่ติดต่อกลับ โรงพยาบาลราชสีไศล โทร 061-0215188 Email phomhom1992@gmail.com

บทคัดย่อ

บทนำ แผลฝีเย็บเป็นบาดแผลที่เกิดขึ้นบ่อยในมารดาหลังคลอด โดยเฉพาะในรายที่คลอดทางช่องคลอดร่วมกับการตัดฝีเย็บ หรือเกิดการฉีกขาดของช่องคลอด หากการดูแลแผลไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นไปตามแนวทางมาตรฐาน อาจก่อให้เกิดการติดเชื้อ ส่งผลให้ผู้ป่วยเกิดความเจ็บปวด การฟื้นตัวล่าช้า เสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อน และเพิ่มระยะเวลาอนโรงพยาบาล รวมถึงเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายในการรักษา จากการเก็บข้อมูลอัตราการติดเชื้อแผลฝีเย็บ พบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2566-2568 อัตราการติดเชื้อแผลฝีเย็บ เท่ากับ 1.07, 2.77 และ 1.36 ตามลำดับ ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและสูงกว่าเกณฑ์เป้าหมายที่กำหนดไว้ (<1%) สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนากระบวนการดูแลแผลฝีเย็บให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นหอผู้ป่วยแม่และเด็ก จึงจัดทำโครงการ CQI นี้ขึ้น เพื่อพัฒนามาตรฐานการดูแลแผลฝีเย็บ ปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติงานของบุคลากรและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ป่วยและญาติ เพื่อ ลดอัตราการติดเชื้อแผลฝีเย็บ และยกระดับคุณภาพการพยาบาลให้เกิดความปลอดภัยสูงสุดแก่ผู้รับบริการ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1. ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทบทวนปัญหา หาสาเหตุ ระหว่างทีมผู้รับผิดชอบ กำหนดแนวทางพัฒนาแนวปฏิบัติป้องกันการติดเชื้อแผลฝีเย็บอย่างเป็นระบบในหอผู้ป่วยแม่และเด็ก โรงพยาบาลราชสีไศล 2. นำผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดทำแนวทางพัฒนา แนวปฏิบัติป้องกันการติดเชื้อแผลฝีเย็บอย่างเป็นระบบในหอผู้ป่วยแม่และเด็ก โรงพยาบาลราชสีไศล 3. ประชุมชี้แจงในหน่วยงานเพื่อให้ปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและร้อยละ 4. สรุปผลการดำเนินงาน วิเคราะห์และเสนอแนะ

ผลการดำเนินงานพบว่า อัตราการติดเชื้อแผลฝีเย็บ เท่ากับ 0 การปฏิบัติตามแนวทางการดูแลแผลฝีเย็บของเจ้าหน้าที่และแนวปฏิบัติช่วยเพิ่มความปลอดภัยแก่ผู้ป่วยร้อยละ 100 แนวปฏิบัติมีความชัดเจน เข้าใจง่าย สอดคล้องกับการทำงานจริงในหน่วยงาน และช่วยให้การดูแลผู้ป่วยมีคุณภาพมากขึ้น ระดับมาร้อยละ 93.33 ความพึงพอใจของมารดาหลังคลอด เจ้าหน้าที่ที่อธิบายขั้นตอนการดูแลแผลฝีเย็บให้เข้าใจระดับมาก ร้อยละ 96 ได้รับความรู้ในการดูแลแผลฝีเย็บด้วยตนเองอย่างถูกต้องระดับมาก ร้อยละ 94 เข้าใจวิธีการทำความสะอาดแผลฝีเย็บหลังกลับบ้านระดับมาก ร้อยละ 90 หลังได้รับการดูแล แผลฝีเย็บมีอาการดีขึ้นปวดน้อยลงระดับมาก ร้อยละ 92 ในปีหลังการพัฒนาแนวปฏิบัติส่งผลให้การดูแลแผลฝีเย็บมีมาตรฐานและเป็นไปในทิศทางเดียวกันบุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติตามแนวทางการป้องกันการติดเชื้อได้อย่างถูกต้องครบถ้วนและชัดเจน มารดาหลังคลอดได้รับความรู้ในการดูแลแผลฝีเย็บอย่างถูกต้องครบถ้วน ส่งผลให้แผลหายเร็ว ลดอาการปวด ลดความเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนและไม่พบการกลับมารักษาซ้ำจากการติดเชื้อแผลฝีเย็บและความพึงพอใจของมารดาหลังคลอดเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาแนวปฏิบัติอย่างเป็นระบบสามารถยกระดับคุณภาพการดูแลผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ ควรมีการติดตาม ประเมินผล และทบทวนแนวปฏิบัติป้องกันการติดเชื้อแผลฝีเย็บอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ผ่านการอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการนิเทศงาน พัฒนาสื่อการให้ความรู้แก่ผู้ป่วยและญาติในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น แผ่นพับ หรือสื่อดิจิทัล เพื่อเพิ่มความเข้าใจและการดูแลตนเองอย่างต่อเนื่องหลังกลับบ้าน ควรนำผลลัพธ์ของโครงการไปต่อยอดเป็นงานวิจัยหรือแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อเผยแพร่และเป็นต้นแบบในการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลในระดับองค์กรหรือเครือข่ายต่อไป

คำสำคัญ : แผลฝีเย็บ

CQI : การพัฒนาแนวปฏิบัติป้องกันการติดเชื้อแผลฝีเย็บอย่างเป็นระบบในหอผู้ป่วยแม่และเด็ก โรงพยาบาลราชสีไศล

1. ชื่อผลงาน/ โครงการพัฒนา CQI : การพัฒนาแนวปฏิบัติป้องกันการติดเชื้อแผลฝีเย็บอย่างเป็นระบบในหอผู้ป่วยแม่และเด็ก โรงพยาบาลราชสีไศล

2.สรุปผลงานโดยย่อ หอผู้ป่วยแม่และเด็ก โรงพยาบาลราชสีไศล ได้พัฒนาแนวปฏิบัติป้องกันการติดเชื้อแผลฝีเย็บอย่างเป็นระบบ เนื่องจากพบอัตราการติดเชื้อแผลฝีเย็บในปี พ.ศ. 2566-2568 เท่ากับ 1.07, 2.77 และ 1.36 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์เป้าหมาย (<1%) จึงดำเนินโครงการ CQI โดยใช้กระบวนการประชุมทบทวนปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ จัดทำแนวปฏิบัติ ชี้แจงการปฏิบัติงาน และติดตามประเมินผล ผลการดำเนินงานพบว่าอัตราการติดเชื้อแผลฝีเย็บลดลงเหลือ 0 บุคลากรสามารถปฏิบัติตามแนวทางได้อย่างถูกต้อง ผู้ป่วยมีความรู้ในการดูแลตนเองเพิ่มขึ้น ไม่พบการกลับมารักษาซ้ำ และมีความพึงพอใจต่อการดูแลเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

3.ชื่อและที่อยู่หน่วยงาน หอผู้ป่วยแม่และเด็ก โรงพยาบาลราชสีไศล 164 หมู่ 14 ต. เมืองคง อ. ราชสีไศล จ. ศรีสะเกษ 33160

4.สมาชิกทีม นางสาวสุภาภรณ์ ผมหอม พย.บ. ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

5.เป้าหมาย 1. เพื่อลดอัตราการติดเชื้อแผลฝีเย็บในมารดาหลังคลอดให้ต่ำกว่าเกณฑ์เป้าหมาย (<1%)

2. เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติการป้องกันการติดเชื้อแผลฝีเย็บให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

3. เพื่อส่งเสริมให้มารดาหลังคลอดสามารถดูแลแผลฝีเย็บได้อย่างถูกต้อง

6.ปัญหาและสาเหตุโดยย่อ จากการทบทวนข้อมูลอัตราการติดเชื้อแผลฝีเย็บย้อนหลังพบว่าอัตราการติดเชื้อแผลฝีเย็บมีแนวโน้มสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน สาเหตุสำคัญ ได้แก่ แนวทางการดูแลแผลฝีเย็บของบุคลากรยังไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน การให้คำแนะนำผู้ป่วยยังไม่ครอบคลุม การติดตามประเมินผลยังไม่ต่อเนื่อง และผู้ป่วยบางรายขาดความรู้ความเข้าใจในการดูแลแผลฝีเย็บหลังกลับบ้าน ทำให้มีโอกาสเกิดการติดเชื้อและภาวะแทรกซ้อนได้

7.กิจกรรมการพัฒนา การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องนี้ใช้แนวคิด PDCA (Deming Cycle) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน

1. Plan (วางแผน) ทีมสหสาขาวิชาชีพ (Patient Care Team: PCT) ร่วมกันทบทวนปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ และจัดทำแนวปฏิบัติ (Standard Practice Guideline: SP) การดูแลแผลฝีเย็บให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งหน่วยงาน โดยกำหนดขั้นตอนการเตรียมอุปกรณ์ทำคลอด พร้อมกำหนดระยะเวลาในอุปกรณ์ทำคลอด 2 ชั่วโมงก่อนคลอด เพื่อลดความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน นอกจากนี้ได้พัฒนาแนวปฏิบัติป้องกันการติดเชื้อแผลฝีเย็บ การทำความสะอาด Perineum care หลังรับย้ายมารดาหลังคลอดจากห้องคลอด ด้วย Hibi scrub เพิ่มการทำทำความสะอาด Perineum care หลังรับย้ายจากห้องคลอด 4-6 ชั่วโมง ให้สูขศึกษามารดาหลังคลอด ทำความสะอาดแผลฝีเย็บด้วยตัวเอง ทุก 4 ชั่วโมง รวมทั้งหลังการขับถ่ายทุกครั้ง และกำหนดให้มีการประเมินแผลฝีเย็บอย่างต่อเนื่องด้วยเครื่องมือ REEDA Score (Redness, Edema, Ecchymosis, Discharge, Approximation) ทุกเวร เพื่อเฝ้าระวังและประเมินความผิดปกติของแผลอย่างเป็นระบบ เช่น อาการบวม แดง ร้อน ปวด มีหนอง และมีไข้

2. Do (ดำเนินการ) ดำเนินการให้สูขศึกษามารดาหลังคลอดโดยใช้รูปแบบมาตรฐานเดียวกัน ครอบคลุมเรื่องการดูแลแผลฝีเย็บ การทำความสะอาด การสังเกตอาการผิดปกติ และการปฏิบัติตัวหลังกลับบ้าน เพื่อส่งเสริมการดูแลตนเองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ผ่านการอบรมและประชุมทบทวนแนวปฏิบัติแก่พยาบาลและเจ้าหน้าที่ใหม่อย่างสม่ำเสมอ รวมถึงปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในห้องคลอดและหอผู้ป่วย โดยเพิ่มความถี่ในการทำทำความสะอาด และจัดจุดล้างมือให้เพียงพอและเหมาะสมต่อการใช้งาน เพื่อสนับสนุนมาตรการป้องกันการติดเชื้อ

3. Check (ประเมินผล) มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลอัตราการติดเชื้อแผลฝีเย็บรายเดือน ประเมินการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติ (SP) ของบุคลากรในหน่วยงาน และประเมินความรู้ความเข้าใจของมารดาหลังคลอดเกี่ยวกับการดูแลแผลฝีเย็บและการสังเกตอาการผิดปกติทุกราย

4. Act (ปรับปรุง) นำผลการดำเนินงานมาวิเคราะห์ สรุปปัญหา อุปสรรค และจุดที่ควรพัฒนา เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง แก้ไขกระบวนการดูแลอย่างต่อเนื่อง รวมถึงทบทวนและพัฒนาแนวปฏิบัติให้สอดคล้องกับบริบทของหน่วยงานและมาตรฐาน การดูแลผู้ป่วย เพื่อยกระดับคุณภาพการพยาบาลและความปลอดภัยของผู้รับบริการให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

8.การวัดผลและผลของการเปลี่ยนแปลง ภายหลังจากพัฒนาแนวปฏิบัติป้องกันการติดเชื้อแผลฝีเย็บอย่างเป็นระบบในหอผู้ป่วยแม่และเด็ก โรงพยาบาลราชสีสลด ได้มีการติดตามและประเมินผลโดยใช้อัตราการติดเชื้อแผลฝีเย็บ ความคิดเห็นของ บุคลากร และความพึงพอใจของมารดาหลังคลอดเป็นตัวชี้วัด ผลการดำเนินงานพบว่าอัตราการติดเชื้อแผลฝีเย็บลดลงเหลือ 0% สะท้อนให้เห็นว่าแนวปฏิบัติที่พัฒนาขึ้นสามารถเพิ่มความปลอดภัยแก่ผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านบุคลากร พบว่า การปฏิบัติตามแนวทางการดูแลแผลฝีเย็บของเจ้าหน้าที่และแนวปฏิบัติช่วยเพิ่มความปลอดภัยแก่ผู้ป่วย ร้อยละ 100 แนวปฏิบัติมีความชัดเจน เข้าใจง่าย สอดคล้องกับการทำงานจริงในหน่วยงาน ระดับมาร้อยละ 93.33 ส่งผลให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน ลดความคลาดเคลื่อนในการดูแลผู้ป่วย และช่วยเพิ่มคุณภาพการพยาบาลระดับมาก ร้อยละ 93.33 ด้าน ผู้รับบริการ มารดาหลังคลอดมีความพึงพอใจต่อการดูแลเพิ่มขึ้น โดยร้อยละ 94 ระบุว่าเจ้าหน้าที่อธิบายขั้นตอนการดูแลแผล ฝีเย็บได้เข้าใจง่าย และได้รับความรู้ในการดูแลตนเองอย่างถูกต้อง ร้อยละ 96 เข้าใจวิธีการทำความสะอาดแผลหลังกลับบ้าน ร้อยละ 92 มีอาการปวดแผลลดลงหลังได้รับการดูแล นอกจากนี้ยังไม่พบการกลับมารักษาซ้ำจากภาวะแทรกซ้อนหรือการติดเชื้อแผลฝีเย็บ ผลลัพธ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาแนวปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ช่วยยกระดับมาตรฐานการดูแลผู้ป่วย เพิ่มความปลอดภัย ลดภาวะแทรกซ้อน และส่งเสริมคุณภาพการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (อาจจะเพิ่มผลการ ประเมินการปฏิบัติตามแนวทางการดูแลแผลฝีเย็บของเจ้าหน้าที่ด้วยซึ่งสามารถใส่ผลการประเมินเป็น 100% ได้ค่ะ) /ใส่ ผลลัพธ์ให้สอดคล้องตามทศค้อยที่มีการปรับค่ะ

9.บทเรียนที่ได้รับ การพัฒนาแนวปฏิบัติอย่างเป็นระบบและการมีส่วนร่วมของทีมนิสิตสาขาวิชาชีพ ช่วยให้การดูแลผู้ป่วยมี มาตรฐานเดียวกัน ลดความคลาดเคลื่อนในการปฏิบัติงาน และเพิ่มความปลอดภัยแก่ผู้ป่วย การให้ความรู้แก่มารดาหลังคลอด อย่างต่อเนื่องช่วยส่งเสริมการดูแลตนเอง ลดการเกิดภาวะแทรกซ้อน และเพิ่มความพึงพอใจต่อบริการ

10.การติดต่อกับทีมงาน นางสาวสุภาภรณ์ ผมหอม หอผู้ป่วยแม่และเด็ก โรงพยาบาลราชสีสลด จังหวัดศรีสะเกษ โทรศัพท์ 080-0605896, 045-681107 ต่อ 108 Email: phomhom1992@gmail.com

11.เอกสารอ้างอิง

กรมการแพทย์. (2565). *แนวทางการดูแลมารดาหลังคลอด*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข.

กระทรวงสาธารณสุข. (2566). *มาตรฐานความปลอดภัยผู้ป่วยและการควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข.

สำนักการพยาบาล กรมการแพทย์. (2565). *แนวทางการพยาบาลเพื่อป้องกันการติดเชื้อในผู้ป่วยหลังคลอด*.

กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข.

12.คำสำคัญ แผลฝีเย็บ, การป้องกันการติดเชื้อ, มารดาหลังคลอด